

הלבנות חל המועד סימן תקמה תקמו

יח באר הגולה

(מד) של עשנה (יג) מבר לכתב, לפי שאינו כתב המחקים (כ"י בשם א"ח): ח [*] מי ששלחו לשאל ממנו שאלה ואין השליח רוצה להתעכב עד אחר המועד, (מה) מטר לכתבה, וכן (מו) מטר (יד) להעתיקה, מפני שחשוב דבר האבד: ט (מז) ונאם שמע דבר-הדוש, (מח) מטר לכתבו כדי שלא ישפת, וכן אם ראה ספר מחדש מטר להעתיקו אם לא ימצא להעתיקו לאחר המועד: י (צ) דנין (מט) בין דיני ממונות בין (ג) דיני נפשות, ומשמתיין ומבין למי שלא קבל עליו הדין: יא (נא) מטר (נא) לקבל בשביל (טו) חובותיו בחל המועד:

תקמו דיני ארוסין ונשואין בחל המועד, ובו ה' סעיפים:

א מקנה בוידראשן
ה' ב סימא
דשמיאל י"ח

א (ב) (א) אין נושאין נשים במועד, לא בתולות ולא אלמנות, ולא מנבמין. (ב) ומטר (ג) לארס,

שערי תשובה

[*] מי ששלחו לשאל ממנו כ"י בשמית תרבי"ח ח"ב סימן שנו פתב שלמישכב השוכה הוא צרכי נכיס, ואפלו אינה לצורך המועד מטר לכתב וכתובה א"צ אפנה כ"כ, ותקנה ס"ח שאני שצריך אמן גידול לכתב כתב אשורית יוסה לכתב הספר ושלא תרצק אות באת (נה) קסיע למיש ספמ"א דלמחק אות אינו טעשה אמן ומטר, אף אפשר שאם הטה סאקצע סהב וצריך גרנה וכתובה לקרב אהיות סמחתיקס שנתחקו ע"י גרית הויר משם נצ"ד למשה או לעבית האיות בכ"י שיתקרב, נראה שגם זה צריך אמן ואסור תה"מ. נראה דהלל לפי הענין, אם צריך אמן למעשה זו אם לא, ואם צריך אמן אף שעשה סמ"א רוצה לעשות אסור כיון שעשה טעשה צריך אמן נכיס, ואם יתקן אינה דמילי אסור כשום שאין זה גבור התורה,

שאסור לעשות ב' הפות מ"ב אחים או משתי אחיות ביום אחד, וי"א דאפלו קשבע א' אין לעשות, אבל ב' הפות משני אנשים לשהי נשים מטר חלא ש"ך ערב, וכן הנה נהג מורי הר"ר הי"א לעשות הפת יחוס או יתוקה עם הפת אחר סבני ביום א', וצ"ע ס"ז: (ג) לארס. וכ"ש שפטר לכתב תנאים לשהי בחורה

משנה ברורה

לו במועד ללמוד מטר לתקן ולכרך בעצמו, וכל-שכן על-ידי עכו"מ, דהני דבר האבד, (ט) אבל אסור לתקן קנטרס כדי לכתב עליו אחר המועד. כתבו האחרונים: כל מה שמתר לכתב, מטר לעשות קולמוס תידי העירוף לנה, ולשטט לצורך דברים הנקרים נסתפק באלקה נכה, ובלקט-הקמח אסור כזה מפני שהשטרות בא נק לזיפו הסמיכה, ונק בהסלין וקוחות שא"י אפשר בלא הכי, דאסור בלא זה, שרי: י (מט) בין דיני ממונות, ורוצה לומר, דמועד לא הוי כמו עשה יום-טוב דאסור לדון עם אפלו נתברו שניהם, (ט) וכןה שרי אם נתברו הפעל-דינים לדון עם, דאלו לקפות, לפעמים אין יכול לכתב לבעל-דין שציבא בניסן ותשרי, כראיתא בחשן-משפט סימן ה', עין שם: (ג) דיני נפשות. המחבר העתיק לשון הבריתא, ומירי בזמן הבית דהנה משל צליהם לקים "ובבערף הניע מקרבך": יא (נא) לקבל וכו'.

הינו בבית-הפנסת. ועין לעיל סימן תקלט סעיף ג בה"ש:
א (א) אין נושאין נשים במועד. דאין מערבין (ב) שמחה בשמחה, (ג) ואפלו נושאין בלבד בלא סעודה גם-כן אסור. וכתבו האחרונים, דהא דאין מערבין שמחה בשמחה דוקא באדם אחד, אבל מטר לשני בני-אדם, לפיכך מטר לעשות הפת יחוס ויחומה או עני עם שמחת נושאין בניו ביום אחד, אכן משני אחים או שתי אחיות¹⁴ או אה ראחוח נזהרין שלא לעשות (ג) ביום אחד: (ב) ומטר לארס. דהינו אפלו לקרש, דבארוסין לבד ליכא שמחה, וכל-שכן

שער הדין

(ג) סגן אברהם ושא"א: (לא) בית-יוסף: (ג) וכן מצאתי בחדושי ריטב"א שקתב להלכה למעשה, עין שם: (ג) אחרונים: (ג) תשובת הרשב"א ומוכא בבית יוסף, ועין בספר טור וקציעה: (סה) פרי-מגדים: (נו) פוסקים: (ס) מהצית-השקל בסימן תקלט: (פ) גמרא. ועוד יש שם נעמים, דכתיב "וישענתה בחנה" ולא באשף, וגם שמא יבטל על-ידי-ה מפרשה תרבה, דאם נחיר לשא במועד. וישקא כל אחד עד המועד דאז לבו פנוי, וגם יעל-ידינו לא יצטרך להוציא הוצאות על הסעודה, ויסתפק במה שהוציא לשמחה יום-טוב: (ג) בן מוכה בדרך יח עמוד ב מבריתא התנא דבי שמואל, עין שם, וכן פתב הר"ב ונפסקו-יוסף. ועין בכתבות דף מו במהרש"א שם, דאף למאן דסבירא לה דנשיאת נשים במועד הוא אסור דאורחא, הוא דוקא נושאין עם סעודה, אבל נושאין בלא סעודה או סעודה בלא נושאין, גזון שהנה נושאין פערב הרגל והסעודה בלילה, אף למאן דאסור אינו אלא מדברצון, וכן פתבו האלהי רבה והפגרי-משע: (ג) השמטתי מה דאימא בס"ז שבמקצת ספרים פתב "שכחתי אחת", כי באורי מתיר-ש"ל על הסמ"ג פתב שהוא סעודת-סופר, דאין סבא שרפי יהיה חסיד תולק על הגמרא, עד כאן לשונו. וכוונתו למה דאימא בגמרא דמטר לשא ערב הרגל, אף-על-גב נושאין עם הרגל בשבוע אחת שפיר דמי כיון שאין ביום אחד:

באר היטב

ט' ט"ש"ש: (יג) מטר. אפשר דה"ה בלוחות שענו, מ"א: (יד) להעתיקה. שלא ישפחה, וה"ה אם למד מעצמו דבר-חדש מטר לכתב, וכן הבי"ח כתב חב"דיו בהה"מ, ואם יצטרך לכתב אות גם יכתב דרך שכינה, ט"ז ומ"א. אבל השבון המקופות אסור לכתב, מ"א. ואסור לתקן קנטרס כדי לכתב עליו אחר המועד, כ"י: (טו) תולדותיו. כי שכתב בממון אחרים מטר לכתב עליו גזרות הפנינים והתלשאה, טוב לעשות בעננה, אבל אם הדבר בטוח שיקור לעירו אסור, ורש"ד. וכתב הט"א עליו: ולא יצתי לפה יציע טסקרדינים, ועמיש ריש סימן זה ס"ק א: (פ) אין. הטעם משום דאין מערבין שמחה בשמחה, ופשוט דנושאין בלא סעודה נמי אסור, מ"א, ע"ש. עין בשכנה"י וכו' גרמלף סימן ס. מתאן

שאסור לעשות ב' הפות מ"ב אחים או משתי אחיות ביום אחד, וי"א דאפלו קשבע א' אין לעשות, אבל ב' הפות משני אנשים לשהי נשים מטר חלא ש"ך ערב, וכן הנה נהג מורי הר"ר הי"א לעשות הפת יחוס או יתוקה עם הפת אחר סבני ביום א', וצ"ע ס"ז: (ג) לארס. וכ"ש שפטר לכתב תנאים לשהי בחורה

כתב משיט"א או כתב שלנו, עין לעיל בפעיר-קטן לה: (מז) של שענה¹⁵. ואפשר (י) דהוא הדין כלוחות שלנו¹⁶. כתב הפרי-מגדים: מה שכותבין בקנה-יעופת על הלוחות מקפצות קסיד¹⁷ וכדומה, אפשר דשרי, עין שם עוד: ח (מה) מטר לכתבה. אפלו אם היא שלא לצורך המועד, (נא) בן לא ימצא אחר-כך על-ידי מי לשלחה¹⁸: (מו) מטר להעתיקה. שישאר אצלו העתקה כדי שלא ישפחה: ט (מז) ונאם שמע דבר-חדש. והוא הדין דמטר לשמע לכתולה כדי לכתבו. גם אין חלוק בין אם שמע החדש מאחר או תדעו הוא עצמו, דהרבה זמנין מצוי שאדם שוכח מה שחדש כבר ואינו יכול לתדשו אחר-כך; ואפלו בלא טעם שכתה, פינן שפכל עת נרגע משל על האדם לעמל בתורה ולחדש בה פסי וכלהו, אין ש"ך לומר ימיון עד אחר יום-טוב¹⁹ ואז יכתב החדש, דאותו זמן יתנה עליו חיוב אחר דהינו שחדש אחר-כך חדשים אחרים, ואם יתעכב בכתבת החדשים שלמד בתוך המועד יצטרך ללמד שנית מה שלמד כבר ולהזכיר מה שחדש מספר, וזה יבטלנו מלמוד חדשים אחרים באותה שעה, ואין לה דבר האבד גדול מזה. (נב) והעידו על הפ"ח ו"ל שפתב חב"דיו בחל-המועד [אחרונים]. ומפל מקום יתרה (נג) בכתבת חדושי שייכתב פתיכת משיט"א, ואם יצטרך לכתב אינה אות מרבע יכתב אות שחיר, וכנ"ל: (מח) מטר לכתבו וכו'. ותשובת המקופות (נד) אסור לכתב, דאין זה מוציא מלבד פלוס ולא ישפחה. (נכ) ספר העירוף

הלבנות חל המועד סימן תקמה תקמו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מד]

שָׁל שְׁעָנֵהוּ⁽³¹⁾. וְאֶפְשֶׁר דְּהוּא הָרִין בְּלִחוּת שְׁלֵנָה⁽³²⁾ וכו', מֵה שְׁפֹרְתֵינָן בְּקִנְיַת עֹפְרָתָה עַל הַלְּחֻתִּים מְעַפְצֹת בְּסִיד⁽³³⁾.

31 והקשה בביה"ל לעיל (סי' שמ ט"ד סוף ד"ה במשקין) שכאן התיר הרמ"א לכתוב על לחות של שענה, והגרי"א (כאן) הוסיף שאף בשבת אם כתב בן פטור, ואילו במשנה (שבת קד, ב) מובא שיהכותב על שני לחי פנקס חייב, ופירש רש"י שהם לחות הטוחים בשענה. ויישב הגרי"ג קרליץ (חוט שני שבת ח"א עמ' קנג) שיתכן שבאופן שהוא לוח עץ שעליו מרחח שענה הרי הוא כתב המתקיים וזוהו דיבר רש"י, ואילו הרמ"א כאן מדבר באופן שהלוח כולו שענה ואז הכתב איננו מתקיים כל כך.

32 וכתיבת אותיות העשויות מקרם על עוגה, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פס"ו הע' כט) שיש מקום להקל במועד, כיון שאין זו כתיבה גמורה. ובש"ת באר משה (ח"ו סי' ק) כתב להתיר בפשיטות, כיון שאין זה חמור מאיגרת שלומים שהותר לכותבה 'במעשה הדיוט' במועד, אך הוסיף שלכתחילה עדיף שלא לכתוב בכתב מרובע כמו בספר תורה.

33 ולענין כתיבה בניר על גבי לוח, דעת הגר"מ פיינשטיין (ספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תסה-ד) שמוותר, משום שאין זה כתב המתקיים. אכן הוסיף, שאין זה היתר גמור, משום שדברי הרמ"א להתיר כתב שאינו מתקיים נאמרו דוקא כשכותב כתיבה מועטת לזכרון בעלמא, שכיון שאין בזה טירחה ואינה אסורה במתעד אלא משום לא פלוג, לכן התירו בכתב שאינו מתקיים, אבל כתיבה גמורה שיש בה טירחה, לא התירו אף בכתב שאינו מתקיים. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פס"ח הע' קכד) להתיר כתיבה בגיר, שאף שהכתב מצד עצמו מתקיים, מ"מ כיון שהכתב עומד להמחק וגם נמחק בנקל, ועוד שאין מדקדקים בכתיבתו, הרי זה מעשה הדיוט ומותר לכתוב באופן זה במועד.

[משנ"ב ס"ק מה]

פֶּן לֹא יִקְצָא אֶתְרֵךְ עַל-יְדֵי מִי לְשִׁלְתָּהּ⁽³⁴⁾.

34 ואם הושע הרב המשיב שמא לא יהיה פנאי בידו אחר המועד,

כתב בש"ת המבי"ט (ח"ג סי' טו) "ונפניתו ביום אחד מימי חול המועד של סוכות להשיב עליהם, כי החכם הצעלה וכו' אמר לי שהיו הולכים אנשים דרך שם מיד אחר החג, והיה דבר האבר אצלך גם אצלי, כי אולי לא ידעה לי פנאי אחר החג וכו' במשא ומתן בדברי תורה ושאלות אחרות מבחוץ וטורה בעלי דינים וריבם מלבד קביעות למוד הישיבה עם החכמים התלמידים יצ"ו".

[משנ"ב ס"ק מח]

אֵין שָׁךְ לִזְמַר יִמְתִּין עַד אֶתְרֵי יוֹסֵטוֹב⁽³⁵⁾.

35 אכן לענין סידור חדושי תורה שכתובים אצלו מכבר ורוצה לכותבם שוב ולסדרם בסדר נכון, כתב החיי אדם (כלל ק"א ס"ו) שאסור לעשות כן במועד. וכן הנהגת חידושים שכתב מכבר או עריכת מפתחות וכל כעין זה, כתב הגר"י וייס (הובאה תשובתו בספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תסה) בשם הש"ד חמד, שאסור לעשות כן במועד, אמנם אם יודע שאם לא יעתיקם במועד לא ידעה לו פנאי לעשות זאת בזמן אחר ועלול לשכות, מותר משום 'דבר האבר'.

וכן מי שרוצה לכתוב בכדי שיתברר לו הלימוד יותר על ידי הכתיבה, דעת החו"א (חוט שני חול המועד עמ' רב), מעשה איש ח"ד עמ' ע"ד) שאין להחשיב זאת כמניעת רווח בלבד ולאסור, כיון שביחס לתורה הכל נחשב 'דבר האבר'.

סימן תקמו

דיני ארוסין ונשואין בחל המועד

[משנ"ב ס"ק א]

אֶבֶן קִשְׁיֵי אֲחִים או שְׁשֵׁי אֲחִיות⁽¹⁾.

1 נראה מדבריו שהכריע את ספיקו של הפמ"ג (משנ"ב ס"ק א), שרן בדברי הט"ו (ס"ק א) שהזכיר רק שתי אחיות, האם הוא הדין שני אחים, ומדברי המשנ"ב נראה שהכריע שגם שני אחים או אח ואחות ריבם שוה לדין של שתי אחיות.

